

Upprättad

2016-11-23
Karl Korsan Bengtson
Brandinspektör
Enheten för brandfarligt och explosivt

Giltighetstid

Giltig fr o m
2016-11-23
Giltig t o m
2022-09-01

Reviderad

2020-12-18
Anders Schnell
Specialist
Enheten för brandfarligt och explosivt

Beslutad

2020-12-18
Patrik Midenborn
Enhetschef
Enheten för brandfarligt och explosivt

Försäljning och förvaring av fyrverkeriartiklar

Räddningstjänsten Storgöteborgs råd & anvisningar (R&A) har som syfte att underlätta tolkning av lagstiftning, samt även förtydliga räddningstjänstens syn inom specifika områden. Lagstiftning är alltid styrande och åsidosätts ej av detta dokument.

1. Syfte och bakgrund

Försäljning av fyrverkerier är en företeelse som är väldigt intensiv under en mycket kort del av året för att sedan försvinna helt. Då verksamheten är kortvarig och de som har brister snabbt försvinner, behövs tydlighet i vilka krav som ställs. Syftet med detta dokument är att sammanställa och förtydliga RSG:s syn på hur försäljning och förvaring av fyrverkerier ska ske enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Huvudsakligt stöd för riktlinjerna är MSBFS 2019:1, MSB:s handbok om *Hantering av explosiva varor 2020* (nedan kallad "Explosivhandboken") samt MSB:s publikation *Försäljning av fyrverkerier*.

Dokumentet ska kunna användas som stöd för den som bedriver försäljning av fyrverkerier samt vid tillsyn och tillståndsgivning enligt LBE, för att uppnå en betryggande hantering av explosiv vara.

2. Innehåll

Detta dokument omfattar försäljning av fyrverkerier med tillhörande förvaring. Endast försäljning av fyrverkerier avsedda för konsument som inte har särskild utbildning omfattas. Dokumentet hanterar inte andra typer av explosiv vara och riktlinjerna för förvaring gäller enbart i samband med försäljning.

3. Allmänt kring fyrverkeriartiklar

Fyrverkeriartiklar kan orsaka svåra skador, både på människor och byggnader om de antänds och brinner på ett okontrollerat sätt eller hanteras felaktigt och ovarsamt. De ska därför skyddas så att de inte värms upp eller antänds om en brand eller någon annan olycka uppstår i närheten. Fyrverkerier är mycket svåra att släcka när de väl antänts, då de innehåller eget syre. Även omgivningen måste skyddas om en brand uppstår på en försäljningsplats eller i ett lagerutrymme där fyrverkeriartiklar förvaras.

4. Försäljningsplats

Fyrverkeriartiklarna får förvaras i försäljningsdisk endast under den tid då försäljningslokalen är öppen för allmänheten och om fyrverkeriartiklarna hålls under uppsikt och endast är åtkomliga för egen personal. Under annan tid ska fyrverkeriartiklarna förvaras i förråd.¹

En försäljningsplats inne i en butik ska inte placeras i direkt anslutning till entréer, utrymningsvägar eller gångar till dessa. Försäljningsplatsen ska heller inte ligga i direkt anslutning till andra öppna ytor där många personer uppehåller sig. En försäljningsdisk ska vara uppbyggd av obrännbart eller svårantändligt material. Det är olämpligt från brandskyddssynpunkt att klä in disken med papper eller tyg som inte är flamskyddsbehandlat. Lättantändligt material, t.ex. tomkartonger eller annat lättantändligt emballage, ska inte ligga kvar i närheten av försäljningsplatsen.²

Fyrverkeriartiklar vid försäljningsplatsen ska avskiljas från lättantändligt material så att risken för antändning av fyrverkeriartiklarna blir så liten som möjligt. Avståndet ska därför vara minst två meter till lättantändligt material. Avståndet till brandfarliga vätskor eller gaser ska vara minst tolv meter. Om vätskorna eller gaserna förvaras i ett skåp med brandklassning lägst EI 30 ska avståndet vara minst sex meter.³

I anslutning till fyrverkeriartiklarna ska det finnas brandsläckningsutrustning som är lämplig för att bekämpa mindre bränder i närheten av förvaringen. En 6 kg pulversläckare med effektivitetsklass 43A 233BC eller högre anses vanligen tillräcklig. Vattensprinkler ersätter inte kravet på släckutrustning.⁴

En försäljningsplats för fyrverkeriartiklar som inte ligger inne i en butik ska ha en naturlig och synlig koppling till en befintlig butik i närområdet för att kunder ska kunna lämna tillbaka felaktiga fyrverkeriartiklar till butiken. Av dessa skäl tillåts inte ambulerande försäljning. Det är då viktigt att butiken har möjligheter att förvara returnerade fyrverkeriartiklar. Annars ska man hålla öppet för retur även efter nyår eller att kunder hänvisas till möjligt återlämningsställe i närområdet.

Försäljningspersonalen ska ha kunskap - och kunna ge kunden råd och information - om fyrverkeriartiklar, säkerhetsbestämmelser och bruksanvisningar samt tydligt informera om vilken åldersgräns som gäller och själva uppfylla densamma. De ska även veta hur man utrymmer butiken.⁵

Hur stor mängd fyrverkerier som får ställas fram vid en försäljningsplats är ofta föremål för diskussion. Föreskrifternas krav är att människor som befinner sig i angränsande lokaler eller på gatan utanför försäljningslokalen ska vara skyddade vid en explosion i försäljningslokalen. Skyddet uppnås genom begränsningar av sort och mängd fyrverkerier som ställs fram samt försäljningsplatsens placering och utförande.

---

¹ Se MSBFS 2019:1, 9 kap. 35 §

² RSG:s bedömning för att uppfylla aktsamhetskravet enligt 6 § LBE samt se *Försäljning av fyrverkerier* (MSB 2019), kap. 2.3

³ Se LBE 11 § samt *Försäljning av fyrverkerier* (MSB 2019), kap. 2.3

⁴ RSG:s bedömning för att uppfylla aktsamhetskravet enligt 6 § LBE samt se *Försäljning av fyrverkerier* (MSB 2019), kap. 2.3

⁵ Se LBE §6, §8 samt *Försäljning av fyrverkerier* (MSB 2019), kap. 2.2.1. Ang. åldersgräns, se 15§ LBE (överlåtelse/försäljning), FBE 7 § (innehav) samt 3 kap. MSBFS 2019:1

Dagsbehovet, det vill säga den mängd som förväntas säljas under dagen, är ett riktvärde för den maximala mängd som kan ställas fram. Det kan dock finnas flera faktorer som kan motivera ett beslut om ytterligare begränsning.

RSG som tillståndsmyndighet kan göra bedömningen att en sådan begränsning är nödvändig och detta behöver då villkoras i tillståndet. I annat fall lämnas det åt verksamhetsutövaren att bestämma vad som behöver ställas fram.⁶ Det kan vid en tillståndsgivning vara svårt att bedöma om man vid försäljningsplatsen kan leva upp till avstånds- eller uppsikts- och åtkomlighetskraven ovan. Om det vid tillsyn visar sig finnas brister, kan (utöver omedelbar rättelse) ändring av villkor i tillstånd övervägas.

Försäljning av fyrverkeriartiklar är inte lämplig där öppen hantering av brandfarliga varor sker i stor omfattning, t.ex. på bensinstationer. Försäljning är inte heller lämplig i lokaler med risk för snabb rökspridning till ovanliggande plan, eller i andra lokaler där konsekvenserna av en brand eller explosion kan bli mycket allvarliga på grund av lokalernas brandtekniska utformning, exempelvis gallerior.⁷

5. Förvaring

Fyrverkeriartiklarna ska, när lokalen inte är öppen för allmänheten, förvaras i lämpligt förråd.⁸ Vanligen är förrådet ett rum i butiken, ett skåp i butiken eller en fristående container utomhus.

5.1 Brandskydd och skyddsavstånd

Ett förråd för fyrverkeriartiklar vid försäljning, där det förvaras mer än 25 kg nettovikt explosivämne, ska vara utfört i lägst brandteknisk klass EI 30 för att skydda fyrverkerierna från brand utifrån.⁹ Ventilationssystemet ska vara konstruerat så att det hindrar brand från att spridas till lagerutrymmet. Ett fristående förråd utomhus (t.ex. en container) kan anses ha godtagbart brandskydd utan att själva förrådet är utfört i någon brandteknisk klass. Förutsättningarna är, att det inom ett avstånd på minst 5 meter runt förrådet är fritt från brännbart material eller annat (t.ex. fordon) som kan väcka brand och antända fyrverkeriartiklarna i förrådet.¹⁰ Om väggen och konstruktionen på en angränsande byggnad är uppförd i lägst brandklass EI 30 samt har en obrännbar utvändigt ytbeklädnad, t.ex. tegel, kan skyddet av fyrverkeriartiklarna i det fristående förrådet anses tillräckligt utan krav på avstånd till den angränsande byggnaden.

Avstånd till omgivande skyddsobjekt behövs ej i samband med försäljning av fyrverkerier vid mängder som inte överstiger 100 kg alternativt inte överstiger 200 kg **och** där varorna "*hindras från att spridas vid antändning*".¹¹ Förvaringslösningar där varorna hindras från att spridas vid antändning är enligt MSB exempelvis rum med betong- eller tegelväggar och ståldörrar. Gipsväggar och dörrar av trä är ej tillförlitliga. Nätburar (finmaskiga) och säkerhetsskåp enligt SSF 3492 är också godkända lösningar, liksom "förstärkta" containrar. MSB accepterar även att containrar placeras så att öppningen riktas åt ett håll "där risken för skador bedöms som liten". Detta bedöms

⁶ Se *Explosivhandboken* kap. 9.9.3. I de fall man överskrider sin förrådskapacitet ska funktion för bortförsl och förvaring under stängningstid beskrivas.

⁷ RSG:s bedömning för att uppfylla §10 LBE. Se även upphävt allmänt råd SRVFS 2008:6

⁸ Se MSBFS 2019:1, 9 kap. 35 §

⁹ Se MSBFS 2019:1, 9 kap. 25 §

¹⁰ Se *Explosivhandboken* kap. 9.5.3

¹¹ Se MSBFS 2019:1, 9 kap. 34 § samt *Explosivhandboken* kap. 9.9.2

från fall till fall, men kan vara skogsparti eller liknande.¹² Nettoviktarna ovan avser den totala mängden explosiv vara på försäljningsplatsen och man kan inte dela upp förvaringen i flera förråd för att undgå högre skydds krav.¹³

För att undvika risken för massexplosion ska fyrverkeriartiklar förvaras i sina transportförpackningar och glespackat.¹⁴

5.2 Tillgreppsskydd

Varje förråd för explosiva varor i begärlighetsgrad C ska ha ett tillträdesskydd motsvarande *Svenska Stöldskyddsföreningens Normer SSF 014 och SSF 018*, så att obehöriga hindras från att få tillträde till utrymmet. Lås som vanligen anses uppfylla kravet är fast lås motsvarande villalås, hänglås i lägst klass 2 och trepunktslås¹⁵.

Om en container används som lagerutrymme utomhus ska åtgärder vidtas för att motverka inbrott. Godtagbara lösningar kan vara att placera containern inom ett inhägnat område eller att installera larm i containern. Larmet bör då anslutas till en larmcentral eller att man har ronderande väktare.

5.3 Övrigt

Fyrverkerierna ska förvaras åtskilt från personalrum eller andra utrymmen som inte är avsedda för hantering av explosiva varor¹⁶. Detta innebär att de ej ska förvaras på toalett eller liknande.

Varje förråd ska också ha följande skyltar som upplyser om explosionsrisk samt om att det råder förbud mot att använda öppen eld. Det ska även finnas en skylt som anger hur mycket explosiv vara som får förvaras i förrådet. Denna skylt kan sitta invändigt i förrådet.¹⁷

6. Föreståndare

¹² RSG bedömer att tabell 2 i bilaga A, MSBFS 2019:1 kan vara vägledande åt det håll containerns öppning riktas. Förvaras i huvudsak produkter i riskgrupp 1.4, kan tabell 3 användas, se MSBFS 2019:1 Bilaga A andra stycket.

¹³ Se *Försäljning av fyrverkerier* (MSB 2019), kap. 2.5.2

¹⁴ Glesare än 10 kg/m³ lagerutrymme. För en 20-fot container mindre än 300 kg nettovikt explosivämne.

¹⁵ Se MSBFS 2019:1 9 kap 20-21 §§

¹⁶ Se MSBFS 2019:1, 9 kap. 2 §

¹⁷ Se MSBFS 2019:1, 9 kap 28-30 §§

För att kunna beviljas tillstånd till försäljning och förvaring av fyrverkerier krävs det att butiken har utsett minst en föreståndare, inte sällan har man flera. Föreståndarens uppgift är att säkerställa att försäljningen och förvaringen av fyrverkerierna sker på ett betryggande sätt och att hanteringen följer regelverkets (lag, förordning och föreskrifter) krav samt villkoren enligt det utfärdade tillståndet. Föreståndare är tillsammans med tillståndsinnehavaren (vanligen butiken) alltid ytterst ansvariga för hanteringen. Bristar i hanteringen kan medföra indraget tillstånd och böter, vid grov oaktsamhet i värsta fall fängelse.

Föreståndare kontrolleras mot utdrag från misstanke- och belastningsregistret för att bedöma om personen är lämplig som föreståndare. Föreståndare ska vara kontaktbara under den tid hantering med fyrverkerierna pågår. Det finns dock inget krav på konstant fysisk närvaro för föreståndare vid försäljningsplatsen.

7. Uppdateringshistorik

Följande förändringar/förlängningar är genomförda.

Datum	Förändring i korthet	Granskare
2020-12-11	Ny mall enligt FB100. Förtydliganden och uppdatering av referenser	Cky, Mil, Fme

Checklista

Försäljningsplatsen

- Finns tillstånd för de olika slag av fyrverkeriartiklar som säljs?
- Är samtliga fyrverkeriartiklar på försäljningsstället godkända artiklar?
- Finns varnings- och förbudsskyltar?
- Finns ett utrymme av minst 2 meter som är fritt från lättantändligt material omkring förvaringen av fyrverkeriartiklarna?
- Används endast attrapper av fyrverkeriartiklar när skyltningen är åtkomlig för andra än försäljningspersonalen?
- Är varorna placerade på sådant sätt i försäljningslokalen att de inte är lätt åtkomliga för andra än försäljningspersonalen?
- Har tomkartonger och annat lättantändligt emballage fraktats bort från försäljningsplatsen?
- Finns brandsläckningsutrustning vid försäljningsplatsen?
- Överensstämmer försäljningsplatsen med placeringen enligt tillståndet?
- Uppfylls övriga villkor i tillståndet?
- Sker utlämning av varor endast till personer som har rätt ålder?
- Är föreståndaren eller dennes ställföreträdare anträffbar?
- Är försäljningspersonalen 18 år eller äldre?
- Har försäljningspersonalen tillräcklig kunskap om fyrverkeriartiklarna samt brandsläckningsutrustningen?

Förråd/lagerutrymme

- Finns det tillstånd för den lagrade mängden?
- Förvaras varorna i det godkända lagerutrymmet?
- Är lagerutrymmet fritt från antändbart material, brandfarlig vätska eller gas?
- Är lagerutrymmet låst och förvaras nycklarna så att obehöriga inte kan komma åt dem?
- Finns det brandsläckningsutrustning i lagerutrymmets närhet? Kan flyttas med fyrverkerierna endast om hela lagret flyttas till försäljningsdisk.
- Finns det varnings- och förbudsskyltar om brandfarliga och explosiva varor samt mängdskylt?
- Rymmer den totala mängden fyrverkeriartiklar (från försäljningsplatsen och lagret) i lagerutrymmet?

Tillåtna fyrverkerier, märkning etc.

Tillåtna fyrverkerier

Vissa typer av fyrverkerier får allmänheten köpa och använda utan tillstånd, max 5 kg. Vilka dessa fyrverkerier är framgår av 2 kap. 6§ i MSB:s föreskrifter om hantering av explosiva varor (MSBFS 2019:1). För närvarande är det nedanstående fyrverkerier som får köpas och användas av allmänheten. Det bör noteras att sedan 1 juni 2019 är det förbjudet att sälja "raket på pinne" till allmänheten. För denna typ samt övriga typer av fyrverkerier som inte nämns nedan krävs tillstånd samt utbildning för att få hantera.

- Samtliga i kategori F1
- Bengaliska eld i kategori F2 och F3
- Bengalisk sticka i kategori F2
- Knastereffekt i kategori F2
- Blinkljus i kategori F2
- Rörlig markeffekt i kategori F2
- Marksnurra i kategori F2
- Hoppande marksnurra i kategori F2
- Eldbägare och fontän i kategori F2 och F3 som står upprätt under funktionen utan att behöva grävas ned i jord, förankras eller stabiliseras med andra medel än de som utgör en del av pjäsen
- Raket utan styrpinne i kategori F2
- Romerskt ljus i kategori F2
- Stjärnrör i kategori F2 och F3
- Tomtebloss i kategori F2
- Uppstigande markeffekt i kategori F2
- Sol i kategori F2
- Fyrverkeritårta i kategori F2 och F3 som endast innehåller element av de ovan nämnda fyrverkerierna och som står upprätt under funktionen utan att behöva grävas ned i jord, förankras eller stabiliseras med andra medel än de som utgör en del av pjäsen
- Sammankopplad pjäs i kategori F2 och F3

Märkning

Alla fyrverkerier måste vara godkända och märkta för att få säljas i Sverige.¹⁸ Den som säljer fyrverkerier är skyldig att kontrollera att fyrverkerierna har den märkning som krävs. Fyrverkerier som är godkända ska vara CE-märkta. CE-märkningen är ett bevis på att fyrverkerierna genomgått föreskrivna kontroller och godkänts av ett europeiskt provningsorgan.

De fyrverkerier som är godkända och CE-märkta ska, utöver CE-märkningen, också vara märkta med följande uppgifter:

- tillverkaren eller importörens namn och adress
- artikelns namn och typ
- artikelns registreringsnummer och produkt-, parti- eller serienummer
- artikelns kategori
- åldersgräns
- explosivämnets nettovikt (NEQ)
- bruksanvisning utformad i logisk följd och anpassad till de förhållanden som råder där den pyrotekniska artikeln ska användas
- tillverkningsår för fyrverkerier i kategori F3 och F4
- säkerhetsavstånd
- hantering av blindgångare eller på andra sätt defekta artiklar
- alla fyrverkerier som allmänheten får använda ska märkas med texten "Får användas av allmänheten"
- alla fyrverkerier för utomhusbruk ska märkas med texten "Får endast användas utomhus".

---

¹⁸ Se MSBFS 2015:6